

เสรีภาพทางความคิดของนักปกครองในการแสดงออกทางการเมืองของไทย

ยุค Society 5.0

Freedom of thought among parents in Thailand's political expression during the Society 5.0 era

พระวิชฌญาณ วิสุทธินาโณ (ไม้แหม่ม)¹,

พระมหาศุภชัย สุภกิจโจ (บุตรเกษ)², พระมหาวีรุธ วิโรจโน (นิลเพ็ชร)³,

พระครูวุฒิชัยธรรมสาร⁴, พระครูวินัยธรวุฒิไกร มาลัยขวัญ⁵

PhraWicharayan Wisuttiyano (moyaem)¹,

PhramahaSuphachai Suphakicco (Butraket)², PhramahaWiruth Wirojano (Ninphet)³,

PhrakhruWutthithammasan⁴, PrakruwinaidhornWuttikrai Malaikhwan⁵

¹⁻⁵มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

¹⁻⁵Mahamakut Buddhist University

Corresponding Author's Email: paiwicharayan@gmail.com

Received: 28/07/2568

Revised: 26/09/2568

Accepted: 28/09/2568

บทคัดย่อ

บทความวิชาการนี้มุ่งศึกษาเสรีภาพทางความคิดของนักปกครองในการแสดงออกทางการเมืองของไทยในบริบทของ Society 5.0 โดยวิเคราะห์ผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีและสังคมต่อรูปแบบการสื่อสารทางการเมือง ตลอดจนโอกาสและความท้าทายที่เกิดขึ้น การศึกษาครอบคลุมประเด็นสำคัญ ได้แก่ นโยบายและความสำคัญของการแสดงออกทางการเมืองในบริบทการเมืองไทย ผลกระทบของ Society 5.0 ต่อการแสดงออกทางการเมือง กรอบกฎหมายและจริยธรรมที่เกี่ยวข้อง กรณีศึกษาการแสดงออกทางการเมืองผ่านสื่อดิจิทัล และแนวทางการส่งเสริมเสรีภาพทางความคิดอย่างสร้างสรรค์ ผลการศึกษาชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของการสร้างสมดุลระหว่างเสรีภาพและความรับผิดชอบ รวมถึงการพัฒนาทักษะการสื่อสารดิจิทัลของนักปกครอง เพื่อส่งเสริมการแสดงออกทางการเมืองที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาประชาธิปไตยในยุค Society 5.0

คำสำคัญ : เสรีภาพทางความคิด, นักปกครอง, การเมืองไทย, Society 5.0, การสื่อสารดิจิทัล

Abstracts

This academic article aims to investigate the freedom of thought among political administrators in Thailand with regard to their political expression within the evolving context of Society 5.0. It analyzes the implications of technological and societal transformations on patterns of political communication, while also examining the opportunities and challenges that arise therein. The study addresses several key

dimensions, including: the definition and significance of freedom of thought in the Thai political context; the impact of Society 5.0 on modes of political expression; the legal and ethical frameworks governing such expressions; case studies illustrating political expression through digital media; and strategic approaches to fostering constructive intellectual freedom Findings from the study underscore the importance of achieving a nuanced balance between freedom and responsibility. Furthermore, the research highlights the imperative for political administrators to develop digital communication competencies as a means to facilitate meaningful political expression that contributes to democratic development in the era of Society 5.0.

Keywords: Freedom of thought, Political leaders, Thai politics, Society 5.0, Digital communication

บทนำ

เสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นเป็นเสรีภาพที่เก่าแก่ที่สุดและมีคุณค่ามากที่สุดอย่างหนึ่ง ทั้งยังเป็นสาระสำคัญของความเป็นมนุษย์เนื่องจากเป็นธรรมชาติของมนุษย์ที่จะสื่อสารต่อกันและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกัน เสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นยังมีความเชื่อมโยงทางสังคมที่สัมพันธ์กับคุณค่าอื่นที่สำคัญ การขยายพรมแดนของความรู้ย่อมไม่อาจกระทำได้อหากปราศจากเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น การพัฒนาเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ก็ไม่อาจกระทำได้อหากถูกลิดรอนเสรีภาพในแสดงความคิดเห็น รวมไปถึงในระบอบประชาธิปไตย การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นที่เกี่ยวกับประโยชน์สาธารณะก็ไม่อาจสะท้อนความต้องการของประชาชนได้อย่างแท้จริงหากปราศจากเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น หากต้นไม้มิอาจเติบโตได้โดยปราศจากน้ำฉันใด ระบอบประชาธิปไตยก็ไม่อาจออกมาได้โดยปราศจากเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นฉันนั้น (เกื้อ เจริญราษฎร์, 2563)

นักปกครองนั้นมีความสำคัญในการปกครอง กำหนดบทบาทของรัฐ โดยการวางกติการายาทของสังคมและเพื่อให้คนอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข แต่ก็อยู่ที่ประชาชนภายในรัฐเป็นผู้เลือกหรือกำหนดเองโดยพิจารณาที่ลักษณะบุคคลเป็นสำคัญที่สุด การปกครองบ้านเมืองขึ้นอยู่กับผู้นำ ซึ่งผู้เป็นผู้นำขับเคลื่อนบริหารประเทศให้ดำเนินไปได้ โดยที่ลักษณะของผู้ปกครองนั้นสำคัญมากเช่นเดียวกัน ผู้ปกครองต้องประพฤติอย่างมีคุณธรรม ทำให้รัฐที่อยู่ในปกครองเกิดความสงบสุข ซึ่งสรุปคุณลักษณะของผู้ปกครองตามหลักของพระพุทธศาสนา ผู้ทรงธรรม มีความยุติธรรม มีความรอบรู้ (พระเนติธร มหาบุญโณและคณะ, 2564 : 82-93)

การเมืองไทยถูกมองผ่านกรอบความคิดทางรัฐศาสตร์ที่เน้นเรื่องของหลักเหตุผลและประจักษ์นิยมเป็นสำคัญผ่านเลนส์ดังกล่าว ข้อจำกัดของการเมืองไทยถูกอธิบายด้วยปัญหาเชิงโครงสร้าง สถาบันเครือข่าย กลุ่ม และตัวแสดงทางการเมืองที่มีลักษณะของการรวมศูนย์อำนาจ การแย่งชิงและแบ่งปันผลประโยชน์ระหว่างรัฐ นายทุน และภาคประชาสังคม การขาดระบบการตรวจสอบถ่วงดุลและความไม่

เท่าเทียมระหว่างชนชั้น และยังมีเกี่ยวกับเรื่องของการเมืองและผลประโยชน์ระหว่างรัฐ นายทุน และภาคประชาสังคม ผ่านแนวคิดพหุนิยมใหม่ และสถาบันนิยมใหม่ รวมถึงเรื่องความไม่เท่าเทียมระหว่างชนชั้นผ่านแนวคิดเศรษฐศาสตร์การเมือง หรือผ่านปัจจัยเชิงวัฒนธรรมที่ว่าด้วยเรื่องระดับความไว้วางใจที่ต่ำระหว่างตัวแสดงที่เป็นปฏิปักษ์ทางการเมือง การปรึกษาหารือที่มีคุณภาพต่ำ การหลีกเลี่ยงความขัดแย้ง และความเป็นส่วนตัว (พัต ลวางกูร, 2566 : 287-312)

โซเซียลมีเดียมีบทบาทสำคัญต่อการใช้ชีวิตของมนุษย์อย่างมาก แม้แต่วงการสื่อก็นำเอาโซเซียลมีเดียมาใช้เป็นช่องทางในการกระจายข้อมูลข่าวสาร ไม่ว่าจะเป็นการอัปเดตข่าวสาร การติดตามกระแสปัจจุบันหรือเทรนด์ต่าง ๆ ทั้งนี้อาจจะเนื่องด้วยโซเซียลมีเดียมีความสะดวกสบายในการใช้งาน ตลอดจนการเข้าถึงได้ง่าย จึงเป็นสาเหตุที่ทำให้ผู้คนนิยมใช้โซเซียลมีเดียที่สามารถเข้าถึงได้อย่างรวดเร็ว ไม่ว่าจะเป็นอยู่ในกลุ่มวัยใดก็ตาม จากการศึกษาทฤษฎีการแพร่กระจายทางวัฒนธรรมการแสดง การสร้างสรรค์การสื่อสารดิจิทัลในด้านความบันเทิงของประเทศไทยแนวคิดในการธำรงรักษาวัฒนธรรมในด้านความบันเทิงการแสดงของประเทศไทยพบว่าการพัฒนาการสื่อสารดิจิทัล เพื่อธำรงรักษาวัฒนธรรมความบันเทิงการแสดงของประเทศไทยพบว่าสื่อควรมีการปรับแต่งวัฒนธรรมการแสดงที่เป็นการผสมผสานให้เหมาะสมกลมกลืนกันให้อยู่ร่วมกันได้ในสังคมเดียวกันเช่นระหว่างวัฒนธรรมเก่ากับใหม่ระหว่างวัฒนธรรมเมืองกับชนบท ทำให้สังคมไปสู่สิ่งที่ดีขึ้นเจริญขึ้น ประชาชนทุกคนรู้จักและเข้าใจมรดกทางวัฒนธรรมการแสดงของประเทศไทย โดยเฉพาะศิลปะประเพณีอย่างละเอียดลึกซึ้งรู้ถึงเหตุและผลความเป็นมาให้อ่านเลือกสรรปรับปรุงตัดแปลงให้เหมาะสมตรงตามสภาพเดิมให้มากที่สุดเรียนรู้ในสิ่งที่ถูกต้องและเป็นจริง เพื่อใช้ในการสร้างอนาคตรวมถึงการปรับตัวทางวัฒนธรรมควรพิจารณาองค์ประกอบด้านศิลปวัฒนธรรมการแสดง (สมาภรณ์ นวลสุทธิ และ สุจินดา พรหมขำ, 2566 : 782-797)

ดังนั้น ผู้เขียนจึงมีความสนใจในเรื่องเสรีภาพทางความคิดของนักปกครองในการแสดงออกทางการเมืองของไทยในบริบทของ Society 5.0 เพื่อส่งเสริมสิทธิเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นเป็นสิทธิพื้นฐานที่สำคัญของมนุษย์และเป็นรากฐานของประชาธิปไตย โดยเชื่อมโยงกับการพัฒนาความรู้และการเติบโตของบุคคล ในการปกครองประเทศ รวมถึงการที่นักปกครองจะต้องมีคุณธรรมและความยุติธรรมส่งเสริมกันไปด้วย และในยุคสมัยปัจจุบันโซเซียลมีเดียมีอิทธิพลอย่างมาก โดยเฉพาะในการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารและติดตามกระแสสังคม ในด้านวัฒนธรรมการแสดงและความบันเทิง มีแนวคิดในการผสมผสานวัฒนธรรมเก่าและใหม่ เพื่อให้เกิดการพัฒนาที่เหมาะสม โดยประชาชนควรเรียนรู้และเข้าใจมรดกทางวัฒนธรรมอย่างลึกซึ้งพร้อมปรับตัวสร้างสรรค์สิ่งใหม่บนพื้นฐานของวัฒนธรรมดั้งเดิม เพื่อการธำรงรักษาและพัฒนาวัฒนธรรมของไทยอย่างยั่งยืน

นิยามและความสำคัญของเสรีภาพทางความคิดในบริบทการเมืองไทย

ในระบอบประชาธิปไตย เสรีภาพทางความคิดถือเป็นองค์ประกอบสำคัญที่สะท้อนถึงความเคารพในศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ และการมีส่วนร่วมของประชาชนในการกำหนดทิศทางของรัฐ ความเข้าใจในนิยามและความสำคัญของเสรีภาพทางความคิด จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่ง โดยเฉพาะในบริบทการ

เมืองไทยที่มีพลวัตทางสังคมและกฎหมายหลากหลาย บทต่อไปนี้จะสำรวจแนวคิดเชิงกฎหมาย ความยุติธรรม และจริยธรรมที่เกี่ยวข้องกับเสรีภาพทางการเมืองผ่านงานศึกษาของนักวิชาการไทย

บุญญรัตน์ โชคบัณฑิตลชัย (2563) ได้กล่าวไว้ว่า เสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานที่ได้รับการรับรองตามกฎหมายระหว่างประเทศ ในส่วนการคุ้มครองเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นในประเทศต่าง ๆ นั้น มักจะพบการคุ้มครองภายใต้บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ ซึ่งจะมีทั้งการคุ้มครองอย่างชัดแจ้งภายใต้บทบัญญัติที่เป็นลายลักษณ์อักษร การคุ้มครองโดยปริยาย หรือโดยคำวินิจฉัยของศาลสูง การคุ้มครองเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นมีวัตถุประสงค์ที่สำคัญเพื่อให้การสื่อสารของคนในสังคมเป็นไปโดยไม่ถูกจำกัดโดยสมเหตุสมผลจากรัฐ การที่คนในสังคมมีโอกาสสื่อสารกันมากก็ย่อมจะทำให้สังคมมีการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารเพื่อเพิ่มพูนความรู้ในแง่มุมต่าง ๆ โดยเฉพาะข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการบริหารงานของรัฐ เพื่อให้ประชาชนสามารถตรวจสอบการทำงานของรัฐบาลได้ การตรวจสอบการทำงานของรัฐบาลอย่างมีประสิทธิภาพเป็นหัวใจสำคัญของการปกครองในระบอบประชาธิปไตย ซึ่งการตรวจสอบดังกล่าวจะต้องอาศัยการทำงานของสื่อมวลชน เนื่องจากสื่อมวลชนเป็นกลไกสำคัญที่จะนำเสนอข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ต่อสังคมไปยังกลุ่มคนจำนวนมากได้อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ ด้วยเหตุนี้ การที่ประชาชนในสังคมได้รับความคุ้มครองเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นจึงเป็นเหตุผลพื้นฐานที่ทำให้สื่อมวลชนจะต้องได้รับความคุ้มครองเสรีภาพในการเสนอข่าวสารด้วย เพื่อให้ผู้คนในสังคมได้รับข้อมูลข่าวสารอย่างเพียงพอที่จะนำมาประกอบการตรวจสอบการทำงานของรัฐบาลเพื่อติดตามการทำงานของรัฐบาลและประกอบการตัดสินใจทางการเมืองในอนาคต

พระเทพปริยัติเมธีและคณะ (2564) สิทธิและเสรีภาพทางการเมืองทั่วไปเป็นกฎหมายและยังเป็นความยุติธรรมและเป็นหลักจริยศาสตร์บังคับใช้เพื่อให้เกิดความยุติธรรมในทางสังคมและระบบการใช้ชีวิตของประชาชนภายในรัฐหรือประเทศในทางกฎหมาย คือ กฎเกณฑ์ที่ผู้มีอำนาจของรัฐตราขึ้น เพื่อใช้บังคับบุคคลให้ปฏิบัติตาม เพื่อกำหนดระเบียบแห่งความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลหรือระหว่างบุคคลกับรัฐและใช้ในการบริหารประเทศ กฎหมายเกิดจากจารีตประเพณีอันเป็นที่ยอมรับนับถือ การไม่ปฏิบัติตาม ย่อมได้รับผลกระทบตามข้อกฎหมายที่บัญญัติไว้ ในทางความยุติธรรม คือ ความเที่ยงธรรม ความชอบธรรมและความยุติธรรม ด้วยเหตุผลของบุคคลหรือบุคคลกับรัฐ สอดคล้องกับสิทธิและเสรีภาพทางการเมืองคือความยุติธรรม กฎหมายจึงเป็นสิทธิและเสรีภาพในการอยู่ร่วมกัน สิทธิและเสรีภาพทางการเมืองตามประเภทของบุคคลในสังคม ในทางเป็นจริยศาสตร์ คือ การแสวงหาความดีสูงสุดของชีวิตมนุษย์เป็นเกณฑ์ในการตัดสินใจประพฤติของมนุษย์ว่าอย่างไรถูกไม่ถูก ดีไม่ดี ควรไม่ควร และพิจารณาปัญหาเรื่องสถานภาพของค่าทางศีลธรรม

พระสุริยะ ศรีสุระ และ พรพิมล โพธิ์ชัยหล้า (2565) ได้แสดงความคิดเห็นว่าในความเห็นของประชาชนในปัจจุบันหลักการและแนวคิดเกี่ยวกับประชาธิปไตยได้มีนักวิชาการด้านรัฐศาสตร์การเมืองปกครองได้ให้ทัศนะไว้อย่างหลากหลาย นักวิชาการด้านรัฐศาสตร์ได้ให้ทัศนะว่าพื้นฐานของประชาธิปไตยก็คือการยอมรับนับถือความสำคัญและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของบุคคล ความเสมอภาคและเสรีภาพของบุคคลในการดำเนินชีวิต ในระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตย

ประชาชนจะมีโอกาสเลือกผู้ที่จะมาปกครองโดยอิสระและเกี่ยวกับรัฐบาลในระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยมีใจความว่าเป็นรัฐบาลของประชาชน โดยประชาชน และเพื่อประชาชน ทิศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของประชาชนไทยในศตวรรษที่ 21 หัวใจหลักของประชาธิปไตยมีนัยยะของการจำกัดอำนาจทางการเมืองการปกครอง เพื่อมาให้ความสำคัญกับเสรีภาพและความเท่าเทียมกันของปัจเจกบุคคลในอันที่จะกำหนดแนวทางของชีวิตของตนเองนั่นคือ ประชาชนควรจะมีคามพอใจกับสิทธิที่เท่าเทียมกันในกรอบและโอกาสที่ให้แก่วงการเขาตราบใดที่ไม่ไปละเมิดสิทธิของผู้อื่น เพื่อให้การตัดสินใจสาธารณะต่าง ๆ เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและสามารถหลอมรวมเอาความต้องการอันหลากหลายของประชาชนเข้าด้วยกัน ไม่ให้ความคิดผูกขาดของชนชั้นนำเข้าครอบงำกระบวนการกำหนดนโยบายสาธารณะและครอบครองผลประโยชน์จากกระบวนการดังกล่าวเพียงฝ่ายเดียว รวมถึงเพื่อมิให้เหตุผลเรื่องเชื้อชาติ ศาสนา เพศ ภาษา และสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมใด ๆ กลายเป็นอุปสรรคต่อการใช้สิทธิอันชอบธรรมของประชาชน

สรุป สิทธิและเสรีภาพทางการเมืองเป็นหลักที่สำคัญที่มีพื้นฐานทางกฎหมาย ความยุติธรรม และจริยธรรม โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อสร้างความเป็นธรรมในสังคม ในแง่กฎหมาย สิทธิและเสรีภาพถูกกำหนดโดยผู้มีอำนาจรัฐ เพื่อควบคุมความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและรัฐ ด้านความยุติธรรม แนวคิดนี้สะท้อนถึงความเที่ยงธรรมและความชอบธรรมในสังคม สอดคล้องกับแนวคิดของเพลโตที่มองว่าสิทธิและเสรีภาพ คือ ความยุติธรรม ในแง่จริยธรรม สิทธิและเสรีภาพเป็นหลักในการตัดสินใจความประพฤติของมนุษย์ เสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานที่ได้รับการรับรองในระดับสากล โดยมีกฎหมายคุ้มครองภายใต้รัฐธรรมนูญของแต่ละประเทศ การคุ้มครองนี้มีเป้าหมายเพื่อส่งเสริมการสื่อสารที่เสรีในสังคม ซึ่งนำไปสู่การแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร โดยเฉพาะอย่างยิ่งเกี่ยวกับการบริหารงานของรัฐ เพื่อให้ประชาชนสามารถตรวจสอบการทำงานของรัฐบาลได้อย่างมีประสิทธิภาพ

กรณีศึกษาและผลกระทบของ Society 5.0 ต่อการแสดงออกทางการเมืองของนักปกครองไทย

การเข้าสู่ยุค Society 5.0 ได้ส่งผลให้เทคโนโลยีและสื่อดิจิทัลเข้ามามีบทบาทอย่างลึกซึ้งในทุกมิติของสังคม รวมถึงกระบวนการสื่อสารและการแสดงออกทางการเมืองของประชาชนและนักปกครอง ความเปลี่ยนแปลงนี้ไม่เพียงสะท้อนผ่านช่องทางการสื่อสารเท่านั้น แต่ยังส่งผลต่อโครงสร้างทางความคิด พฤติกรรมทางการเมือง และการมีส่วนร่วมในระบอบประชาธิปไตยของคนรุ่นใหม่ บทนี้จึงนำเสนอกรณีศึกษาและข้อวิเคราะห์เกี่ยวกับผลกระทบของ Society 5.0 ที่มีต่อการแสดงออกทางการเมืองในสังคมไทยร่วมสมัย

เพ็ชรรัตน์ ไสยสมบัติ (2562) ได้นำเสนอว่า ในสังคมปัจจุบันความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร เข้ามามีบทบาทในการดำเนินชีวิตประจำวันของผู้คนแทบจะทุกเพศ ทุกวัย และทุกสาขาอาชีพ ข้อมูลข่าวสารสามารถส่งผ่านถึงกันทั่วโลกอย่างไร้พรมแดนจนเกิดสังคมที่เรียกว่า “สังคมข้อมูลข่าวสาร” ซึ่งหมายถึงสังคมที่มีการนำสารสนเทศในรูปแบบต่าง ๆ มาช่วยดำเนินกิจกรรมทั้ง

เพื่อตนเอง สังคม ชุมชนและประเทศ ข้อมูลข่าวสารสามารถส่งผ่านกันทั้งในรูปของเสียง ภาพ และข้อมูลที่เป็นลายลักษณ์อักษร นวัตกรรมทางเทคโนโลยีสมัยปัจจุบันเอื้อให้สามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารได้ง่ายและรวดเร็วมากยิ่งขึ้น โดยผ่านเครือข่ายของคอมพิวเตอร์ที่โยงใยไปทั่วโลกหรือที่เรียกว่า “อินเทอร์เน็ต” ซึ่งเป็นเครือข่ายที่ทำให้คนทั่วโลกสามารถเข้าถึงข้อมูลได้อย่างเท่าเทียมกัน ทำให้เกิดความสะดวกรวดเร็วขึ้น ความก้าวหน้าของระบบอินเทอร์เน็ต คอมพิวเตอร์ และเทคโนโลยีการสื่อสารก่อให้เกิดนวัตกรรมใหม่ทางสังคม คือ เครือข่ายสังคมที่รู้จักกันอย่างแพร่หลายว่า “สังคมออนไลน์” โดยเครือข่ายสังคมออนไลน์ซึ่งอินเทอร์เน็ตมีบทบาทและมีความสำคัญต่อชีวิตประจำวันของคนเราเป็นอย่างมาก อินเทอร์เน็ตสามารถใช้เป็นแหล่งค้นคว้าหาข้อมูล ไม่ว่าจะเป็นข้อมูลทางวิชาการ ข้อมูลด้านความบันเทิง ด้านการแพทย์ การกีฬา การท่องเที่ยว ศิลปวัฒนธรรม และอื่น ๆ ที่น่าสนใจ ระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตจึงเปรียบเสมือนเป็นห้องสมุดขนาดใหญ่ที่ผู้ที่สนใจสามารถใช้ประโยชน์จากมันได้ที่สำคัญที่สุด คือ การใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อการศึกษาโดยนักเรียน นิสิต นักศึกษา สามารถใช้อินเทอร์เน็ตในการสืบค้นข้อมูลเพื่อหาข้อมูลเพิ่มเติมหรือสืบค้นข้อมูลที่ได้รับมอบหมายจากอาจารย์หรือครูผู้สอน และครูอาจารย์ก็สามารถใช้อินเทอร์เน็ตเป็นสื่อในการสอนหรือให้ความรู้แก่นักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพเพื่อให้ทันต่อยุคสมัยที่เปลี่ยนแปลงไป

อมรรตน์ เปียงผาตั้ง และ อัญญาณี อาษา (2563) ได้กล่าวไว้ว่า การตื่นตัวหรือผู้ตื่นทางการเมืองมีสาเหตุว่าทำไมคนรุ่นใหม่จึงได้มีความสนใจและตื่นตัวทางการเมืองเพิ่มมากขึ้น ด้วยสถานการณ์ปัจจุบันทำให้ความตื่นตัวทางการเมืองไปทั่วทุกทิศของสังคม โดยเฉพาะคนรากหญ้าหรือผู้ที่รู้ถึงสิทธิทางการเมืองการรวมตัวจากหลาย ๆ ฝ่ายยิ่งเพิ่มตัวมากขึ้นเท่าไรก็จะยิ่งเพิ่มพลังในการเรียกร้องจากรัฐ จึงได้พยายามเรียกร้องการเลือกตั้งต่อด้านรัฐประหารที่ทหารจะเข้ามาแทรกแซงทางการเมืองคนรุ่นใหม่ จึงไม่ยอมอดถูกว่าเป็นตัวถ่วงของประชาชนอีก ปรากฏภาพการเคลื่อนไหวของกลุ่มนักเรียน นิสิต นักศึกษา ออกมาแสดงออกเชิงสัญลักษณ์ทางการเมืองได้ปรากฏตามหน้าสื่อต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง ผ่านการจัดกิจกรรมชุมนุมหรือแฟลชม็อบในรูปแบบที่หลากหลาย ตั้งแต่การรวมตัวชูสามนิ้ว, วิ่ง, ร้องเพลงแซมทาร์, ผูกริบบิ้นขาว ไปจนถึงการตั้งข้อเสนอถึงรัฐบาลเพื่อเปลี่ยนแปลงระบบการเมืองไทยอย่าง 3 ข้อเรียกร้อง 2 จุดยืน และ 1 ความฝัน จากเสียงเรียกร้องที่ตั้งกังวานไปทั่วประเทศไทยในเวลานี้ ทำให้ผู้คนหลายกลุ่มหลายช่วงอายุเริ่มแสดงปฏิกิริยาตอบกลับต่อการแสดงออกของกลุ่มคนรุ่นใหม่ มูลเหตุและปัจจัยที่ทำให้คนรุ่นใหม่ออกมาแสดงออกทางการเมืองมีอยู่หลายปัจจัย ตัวอย่างเช่น ความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา การคุกคามผู้เห็นต่าง ปัญหาโครงสร้างที่ถูกกดทับ การเห็นความสำคัญในสิทธิที่ควรจะได้รับ เป็นต้น

วีระศักดิ์ จินารัตน์ (2567) ได้กล่าวไว้ว่า ผลของเครือข่ายสื่อสังคมที่มีการขยายอย่างแพร่หลายนำไปสู่การปฏิบัติการสื่อสารทางการเมืองและเปลี่ยนรูปแบบของเนื้อหาที่ต้องมีการผลิต การกระจายและการบริโภคแบบใหม่ เครือข่ายสื่อสังคมจึงเป็นส่วนสำคัญของกลยุทธ์การสื่อสารทางการเมือง นอกจากนี้เครือข่ายสื่อสังคมได้เปลี่ยนรูปแบบการสื่อสารที่หลากหลายและแตกต่างจากสื่อดั้งเดิม เช่น หนังสือพิมพ์ วิทยุหรือโทรทัศน์ที่ใช้เฉพาะกลุ่ม ประชาชนสามารถเข้าถึงข้อมูลสื่อสารได้อย่างง่ายดายผ่านเครือข่ายสังคม ทำให้พฤติกรรมประชาชนเกี่ยวกับการบริโภคข้อมูลเปลี่ยนแปลง เครือข่ายสื่อสังคมที่เป็นแพลตฟอร์มอิทธิพลนอกเหนือจากการออกแบบเพื่อวัตถุประสงค์ที่แตกต่างกันและยังได้สร้างโอกาสให้แก่

เยาวชนในการเข้าร่วมทางการเมือง เพราะเยาวชนสามารถเก็บข้อมูล แบ่งปันข้อมูลกับผู้อื่น ปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นและเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมือง คนหนุ่มสาวที่มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งเนื่องจากการพัฒนาการอย่างรวดเร็วของการสื่อสารทางการเมืองที่ใช้เทคโนโลยีการสื่อสารสมัยใหม่ เช่น การพัฒนาการโครงสร้างอินเทอร์เน็ต สื่อสังคมที่เพิ่มความสนใจในการศึกษาพฤติกรรมทางการเมืองบนแพลตฟอร์มสื่อสังคม อย่างไรก็ตาม ความไม่เสมอภาคโอกาสในชีวิต การซื้อบ้าน การหางานทำ หรือการมีครอบครัว การขาดหลักทรัพย์และหลักนิติธรรม ทำให้กลุ่มคนหนุ่มสาวในหลายประเทศไม่พึงพอใจต่อระบอบประชาธิปไตย กลุ่มคนหนุ่มสาวได้รับความกดดันจากสถานการณ์ทางการเมืองที่นำไปสู่ความล้าสมัยที่เพิ่มขึ้นและการเข้าร่วมทางการเมือง อย่างไรก็ตามเทคโนโลยีการสื่อสารก้าวหน้าได้นำเสนอรูปแบบใหม่ของการค้นหาลักษณะตั้งแต่เว็บ 1.0 จนถึงเว็บ 4.0 เป็นการรวมกันในมนุษย์ปัญญาประดิษฐ์ ทำให้แนวคิดเครือข่ายสื่อสังคมขยายการสันนิษฐานของข้อมูลและผู้ใช้สามารถสร้างเครือข่ายสื่อสังคมทำให้ผู้คนกระจายข้อมูลและตอบกลับข้อมูลไปยังผู้อื่นในรูปแบบของแอปพลิเคชันต่าง ๆ โดยที่ผู้ใช้ตัวอย่างแพร่หลายเป็นพันล้านผู้ใช้ สื่อสังคมจึงเป็นปัจจัยการขับเคลื่อนประชาชนเข้าสู่พื้นที่ไซเบอร์ที่เป็นการยากในข้อจำกัดของการแสดงออกทางการเมือง การมีส่วนร่วมทางการเมืองออนไลน์

สรุป ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร โดยเฉพาะอินเทอร์เน็ตและสื่อสังคมออนไลน์ได้เข้ามามีบทบาทสำคัญในชีวิตประจำวันของคนทุกเพศทุกวัย นำไปสู่การเกิด "สังคมข้อมูลข่าวสาร" และพฤติกรรมการสื่อสารทางการเมือง เครือข่ายสื่อสังคมได้เปลี่ยนรูปแบบการผลิต กระจ่าย และบริโภคเนื้อหา เปิดโอกาสให้เยาวชนและคนรุ่นใหม่เข้าถึงข้อมูลและมีส่วนร่วมทางการเมืองได้ง่ายขึ้น ส่งผลให้เกิดการตื่นตัวทางการเมืองที่เพิ่มมากขึ้น มีการแสดงออกเชิงสัญลักษณ์และการชุมนุมในรูปแบบต่าง ๆ อันเนื่องมาจากปัจจัยหลายประการ เช่น ความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา การคุกคามผู้เห็นต่าง และปัญหาโครงสร้างทางสังคม

แนวทางการส่งเสริมเสรีภาพทางความคิดของนักปกครองอย่างสร้างสรรค์

การส่งเสริมเสรีภาพทางความคิดของนักปกครองในสังคมประชาธิปไตยไม่อาจพิจารณาเพียงมิติทางกฎหมายหรือการเมืองเพียงอย่างเดียว หากแต่ต้องอาศัยแนวคิดทางจริยธรรมและหลักธรรมทางศาสนา โดยเฉพาะในบริบทไทยที่พระพุทธศาสนาเป็นรากฐานของระบบคุณค่าทางสังคม จึงได้นำเสนอแนวคิดทางรัฐศาสตร์ควบคู่กับหลักพุทธธรรม เพื่อเสนอแนวทางในการเสริมสร้างเสรีภาพอย่างมีความรับผิดชอบและสร้างสรรค์ในหมู่นักปกครอง

สมาลี บุญเรือง และ พระอโณทัย กตปุณโญ (อุ้นเรือน) (2563) ได้กล่าวไว้ว่า เสรีภาพทางการเมืองเป็นสิทธิในการมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจการที่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณะและถือเป็นเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นทางการเมือง รวมถึงเสรีภาพในการเลือกวิถีชีวิตของตนเองทางการเมือง เสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น เสรีภาพในการมีส่วนร่วมกับรัฐในการดำเนินกิจการที่เป็นประโยชน์สาธารณะในขณะเดียวกันนี้ความเข้าใจในหลักธรรมทางรัฐศาสตร์ตามแนวพุทธเป็นคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้าที่เกี่ยวข้องกับการปกครอง ทั้งผู้ปกครองและผู้ถูกปกครอง ทำให้ได้นักปกครองที่ดีและพลเมืองที่ดี

โดยอาศัยอำนาจความดีที่เกิดจากการประพัตินให้มีคุณธรรม ใช้อำนาจนั้นในการปฏิสัมพันธ์กับคนอื่น ในรูปแบบของการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี ให้เกิดประโยชน์สุขแก่คนหมู่มาก ในการอยู่ร่วมกันในสังคม และแห่งมวลมนุษยชาติ โดยเฉพาะอย่างยิ่งคำสอนทางพระพุทธศาสนาจนถึงสิทธิเสรีภาพว่าเป็นของคู่กับหน้าที่ เพราะสิทธิเสรีภาพจะเป็นไปด้วยดีก็เพราะมีการคำนึงถึงและปฏิบัติหน้าที่ของตนให้ดี สังคมประชาธิปไตยจึงจะเจริญก้าวหน้าตามหลักพระพุทธศาสนาและหลักรัฐศาสตร์ จึงมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง กล่าวคือ การที่รัฐหรือประเทศจะปกครองพลเมืองให้มีความมั่นคงอย่างสันติสุขได้ยั่งยืนตลอดไปนั้น ซึ่งสถาบันการเมืองจะต้องใช้หลักศาสนาเพื่อให้พลเมืองได้เป็นเครื่องยึดเหนี่ยวทางจิตใจ โดยเฉพาะพุทธศาสนาที่เน้นการปฏิบัติทางกาย ทางวาจา และทางใจ ซึ่งเป็น 3 สุจริต คือ ให้มีความประพัตินประพัตินชอบ 3 ประการ ได้แก่ 1) กายสุจริต กล่าวคือ มีความสุจริตทางกาย ทำสิ่งที่ต้องทำถูกต้อง ประพัตินชอบด้วยกาย 2) วาสุจริต คือ มีความสุจริตทางวาจา พูดสิ่งที่ตามถูกต้อง ประพัตินชอบด้วยวาจา และ 3) มโนสุจริต คือ มีความสุจริตทางใจ คิดสิ่งที่ต้องทำถูกต้อง ประพัตินชอบด้วยใจ การปกครองพลเมืองเพื่อให้สังคมนั้น ๆ ดำเนินไปได้สงบเรียบร้อย มีความยุติธรรม มีความสามัคคี ปฏิบัติตนเป็นพลเมืองที่ดีของสังคม ปัจจัยสำคัญที่จะทำให้ได้มาซึ่งการมีเสถียรภาพทางสังคมและการนำสังคมไปสู่ความเจริญก้าวหน้า ความผาสุก การบริหาร และการปกครองของสังคม

นพรัตน์ ชมภูณัฐและคณะ (2563) ได้กล่าวไว้ว่า ตามแนวคิดของนักปราชญ์มีความหลากหลายของรูปแบบแนวคิดแต่รูปแบบ ซึ่งรูปแบบแนวคิดที่สำคัญคือการปกครองและการถูกปกครองอยู่ในขณะเดียวกัน สำหรับหลักการอันเป็นที่นิยมของความยุติธรรม นั่นคือ ความเท่าเทียมกันระหว่างบุคคล ไม่ใช่วัดที่ทรัพย์สินเงินทอง และถ้าหากแนวคิดเรื่องความยุติธรรมดังกล่าวประสบความสำเร็จความจำเป็นทั้งหลายนั้นจะต้องมีความเป็นอิสระ และการตัดสินใจของกลุ่มคนส่วนใหญ่จะต้องเป็นความยุติธรรมอย่างสุดท้าย ซึ่งต้องปฏิบัติตามเนื่องจากหลักการที่ว่าบุคคลสมควรที่จะได้รับการแบ่งปันอย่างเท่าเทียมกัน ดังนั้น ผลของระบอบประชาธิปไตย คือ คนจนมีอำนาจมากกว่าคนรวย เนื่องจากคนจนมีจำนวนมากกว่าและการถือเอาเสียงส่วนใหญ่เป็นหลัก ดังนั้น นี่จะเป็นเครื่องหมายของเสรีภาพในระบอบประชาธิปไตยที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญไว้แล้ว หนึ่งใน คือ ความเป็นอิสระของคนที่ดำเนินชีวิตตามใจของตน ซึ่งถือเป็นกระบวนการของเสรีภาพและไม่ดำเนินชีวิตอย่างคนที่ตกเป็นทาส นี่เป็นหลักการข้อที่สองของประชาธิปไตย และเนื่องจากมีการกล่าวอ้างว่าจะต้องไม่ปกครองโดยบุคคลใด ๆ ก็ตาม หรือความล้มเหลวที่จะปกครองและถูกปกครองในเวลาเดียวกันนั้น และนี่จะเป็นหนทางอันเป็นหลักการที่สองซึ่งสนับสนุนเสรีภาพอันเท่าเทียม

พระมหาคณิศ อโนมปญโญและคณะ (2566) ได้กล่าวไว้ว่า เสรีภาพกับความรับผิดชอบ นั้น พระพุทธศาสนามองเห็นว่าความรับผิดชอบคู่กับเสรีภาพที่จะกระทำต่าง ๆ ตามความปรารถนาของตน บุคคลจะต้องรู้จักรับผิดชอบต่อการกระทำและผลการกระทำของตน และใช้เสรีภาพนั้นอย่างมีความรับผิดชอบต่อสังคมที่ตนมีส่วนร่วมอยู่ด้วย เพื่อความชัดเจนขึ้นในเรื่องของเสรีภาพนั้น ในทางพระพุทธศาสนาได้ยกตัวอย่างเรื่องเสรีภาพที่เป็นหลักการของประชาธิปไตย ที่เน้นความหมายในแง่ของการที่บุคคลมีโอกาสที่จะนำเอาศักยภาพ เช่น สติปัญญา ความสามารถของตนออกไปเป็นส่วนร่วมในการ

แก้ปัญหาและสร้างสรรค์สังคม ซึ่งเป็นความหมายเชิงความร่วมมือและเอื้อเฟื้อต่อกัน แต่ภายใต้อิทธิพลของทุนนิยม เสรีภาพเน้นความหมายในแง่ของการที่จะได้ผลประโยชน์ตามที่ตนปรารถนา ซึ่งเป็นไปในทางแบ่งแยกและแก่งแย่ง เมื่อเป็นเช่นนี้จึงสามารถกล่าวได้ว่า แม้ว่าพระพุทธศาสนามีได้สอนไว้โดยตรงเกี่ยวกับเสรีภาพทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย แต่คำสอนทั้งจากพระธรรมและวินัยของพระพุทธเจ้าก็ชี้ชัดลงไปว่า สังคมจะเจริญรุ่งเรืองและมีความสุขก็ขึ้นอยู่กับแต่ละบุคคลในสังคมนั้น รู้จักใช้เสรีภาพที่ตนเองมีอยู่ไปพร้อมกับความรับผิดชอบ โดยสรุปแล้วการใช้เสรีภาพในพระพุทธศาสนากับประชาธิปไตยนั้น โดยประชาธิปไตยเน้นเรื่องสิทธิมากกว่าหน้าที่ในพระพุทธศาสนาเน้นหน้าที่มากกว่าสิทธิ การสร้างให้มีเสรีภาพในพระพุทธศาสนาเป็นการสร้างได้ด้วยการปฏิบัติตามหลักธรรมในพระพุทธศาสนา ส่วนในประชาธิปไตยสร้างได้ด้วยการปฏิบัติตามระเบียบตัวบทกฎหมายเป็นสำคัญ เมื่อนำหลักของรัฐศาสตร์และพุทธศาสตร์มาบูรณาการร่วมกันจึงทำให้พลเมืองของประเทศที่ปกครองในระบอบประชาธิปไตยมีเสรีภาพทางการเมืองทั้งกายและใจควบคู่กันไปอย่างไม่ต้องสงสัยแต่ประการใดทั้งสิ้น

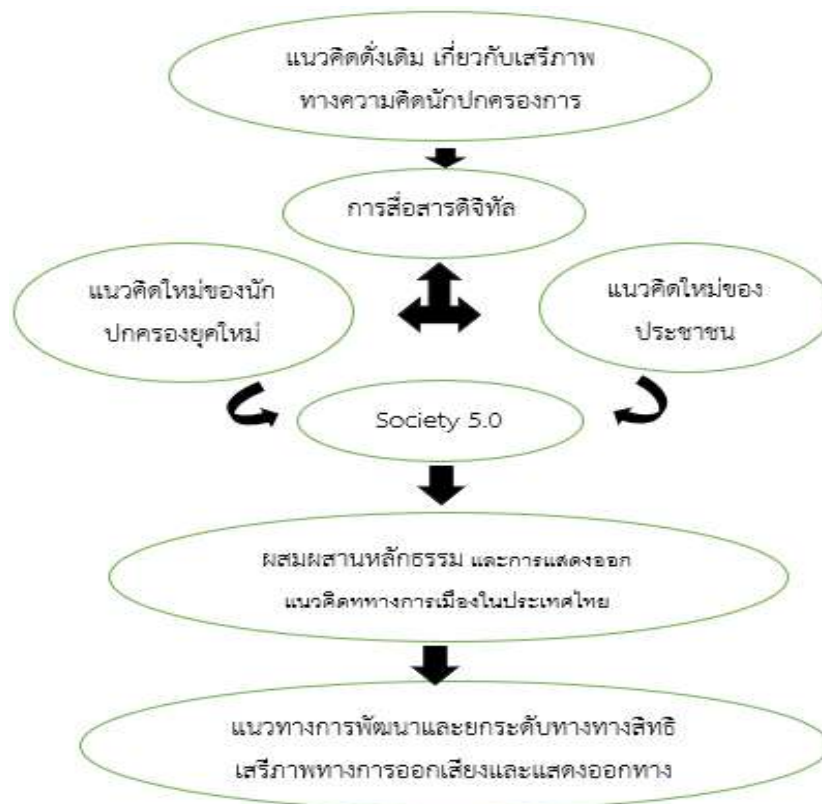
สรุป แนวคิดที่จะทำให้เสรีภาพและการแสดงออกทางการเมืองสามารถถูกพัฒนาและยกระดับขึ้นมาได้นั้นจะต้องใช้หลักธรรมคำสอนของพระพุทธศาสนาเข้ามาช่วยเหลือหรือก็คือในระบอบประชาธิปไตยเป็นสิทธิในการมีส่วนร่วมในกิจการสาธารณะ การแสดงความคิดเห็น และการเลือกวิถีชีวิตทางการเมือง ตามแนวคิดพุทธศาสนาถือว่าเสรีภาพควรคู่กับความรับผิดชอบและหน้าที่ โดยเน้นการปฏิบัติทางกาย วาจา และใจที่ดีงาม การบูรณาการหลักรัฐศาสตร์และพุทธศาสตร์จะช่วยให้พลเมืองมีเสรีภาพทางการเมืองทั้งกายและใจในระบอบประชาธิปไตย ความยุติธรรมเน้นความเท่าเทียมระหว่างบุคคล โดยการตัดสินใจของคนส่วนใหญ่ถือเป็นที่สุด ซึ่งนำไปสู่แนวคิดที่ว่าคนจนมีอำนาจมากกว่าคนรวย เพราะมีจำนวนมากกว่า เสรีภาพในระบอบประชาธิปไตยยังรวมถึงความเป็นอิสระในการดำเนินชีวิตและหลักการที่ไม่มีใครปกครองใครแต่เป็นการปกครองและถูกปกครองในเวลาเดียวกัน

บทสรุป

เสรีภาพทางความคิดของนักปกครองในการแสดงออกทางการเมืองของไทย ยุค Society 5.0 โดยเริ่มจากการอธิบายถึงเสรีภาพทางความคิดและการแสดงออกทางการเมืองเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานที่ได้รับ การรับรองตามกฎหมายระหว่างประเทศและรัฐธรรมนูญของประเทศต่าง ๆ โดยมีพื้นฐานทางกฎหมาย ความยุติธรรม และจริยธรรม มีเป้าหมายเพื่อสร้างความเป็นธรรมในสังคม เสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นถือเป็นหัวใจสำคัญของระบอบประชาธิปไตย เพราะช่วยให้ประชาชนสามารถตรวจสอบการทำงานของรัฐบาลได้ โดยสื่อมวลชนมีบทบาทสำคัญในการนำเสนอข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ต่อสังคมในยุค Society 5.0 ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร โดยเฉพาะอินเทอร์เน็ตและสื่อสังคมออนไลน์ได้เข้ามามีบทบาทสำคัญในชีวิตประจำวัน ก่อให้เกิด "สังคมข้อมูลข่าวสาร" และการปฏิวัติการสื่อสารทางการเมืองเปิดโอกาสให้เยาวชนและคนรุ่นใหม่เข้าถึงข้อมูลและมีส่วนร่วมทางการเมืองได้ง่ายขึ้น ส่งผลให้เกิดการตื่นตัวทางการเมืองที่เพิ่มมากขึ้น มีการแสดงออกเชิงสัญลักษณ์และการ

ชุมนุมในรูปแบบต่าง ๆ อย่างไรก็ตาม การเปลี่ยนแปลงนี้ยังนำมาซึ่งความขัดแย้งทางความคิดเกี่ยวกับบทบาทของสถาบันต่าง ๆ ในระบอบประชาธิปไตย การส่งเสริมเสรีภาพทางความคิดของนักปกครองอย่างสร้างสรรค์ควรมีการบูรณาการหลักรัฐศาสตร์และพุทธศาสตร์ โดยเน้นการปฏิบัติทางกาย วาจา และใจที่ดีงาม ส่งเสริมแนวคิดที่ว่าเสรีภาพควรคู่กับความรับผิดชอบและหน้าที่ เน้นความเท่าเทียมระหว่างบุคคลในระบอบประชาธิปไตย ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในกิจการสาธารณะ การแสดงความคิดเห็น และการเลือกวิถีชีวิตทางการเมือง สร้างความเข้าใจว่าการตัดสินใจของคนส่วนใหญ่ถือเป็นที่สุดในการบอบประชาธิปไตย และส่งเสริมความเป็นอิสระในการดำเนินชีวิตและหลักการที่ทุกคนมีส่วนร่วมในการปกครองและถูกปกครองในเวลาเดียวกัน เสรีภาพทางความคิดและการแสดงออกทางการเมืองเป็นสิ่งสำคัญในระบอบประชาธิปไตย แต่ต้องดำเนินควบคู่ไปกับความรับผิดชอบต่อสังคม การพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศได้เปิดโอกาสใหม่ ๆ ในการมีส่วนร่วมทางการเมือง แต่ก็นำมาซึ่งความท้าทายใหม่ ๆ ด้วยการส่งเสริมเสรีภาพทางความคิดอย่างสร้างสรรค์จำเป็นต้องอาศัยการบูรณาการแนวคิดทางการเมืองและหลักธรรมทางศาสนาเพื่อสร้างสังคมที่มีความยุติธรรมและสันติสุข

องค์ความรู้ใหม่จากการศึกษา

เสรีภาพทางความคิดและการแสดงออกทางการเมืองในยุค Society 5.0 เป็นการหลอมรวมระหว่างแนวคิดดั้งเดิมด้านการปกครองกับเทคโนโลยีดิจิทัล โดยมีการสื่อสารดิจิทัลเป็นตัวเชื่อมระหว่างนักปกครองยุคใหม่และประชาชน ก่อให้เกิดพื้นที่แลกเปลี่ยนความคิดเห็นที่เปิดกว้างและไร้ขีดจำกัด นำไปสู่การพัฒนาแนวคิดใหม่ในการปกครองที่สอดคล้องกับความต้องการของสังคม กระบวนการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นผ่านช่องทางดิจิทัลนี้ได้ส่งผลให้เกิดการผสมผสานระหว่างหลักธรรมาภิบาลและการแสดงออกทางการเมืองแบบใหม่ที่เน้นการมีส่วนร่วมและความโปร่งใส นำไปสู่การพัฒนาแนวทางการยกระดับสิทธิเสรีภาพในการแสดงออกทางการเมืองที่สมดุลและเหมาะสมกับบริบทของสังคมไทย องค์ความรู้นี้แสดงให้เห็นว่าการพัฒนาเสรีภาพทางความคิดและการแสดงออกทางการเมืองในยุค Society 5.0 ไม่ได้จำกัดอยู่เพียงการใช้เทคโนโลยีเป็นเครื่องมือในการสื่อสาร แต่ยังรวมถึงการปรับเปลี่ยนกระบวนการทัศน์ของทั้งผู้ปกครองและประชาชนให้เข้ากับยุคสมัย โดยมีเป้าหมายสำคัญ คือ การสร้างสมดุลระหว่างเสรีภาพในการแสดงออกและความรับผิดชอบต่อสังคม การประยุกต์ใช้องค์ความรู้นี้จะช่วยให้เกิดการพัฒนากระบวนการเมืองที่เปิดกว้างและมีประสิทธิภาพมากขึ้น โดยอาศัยเทคโนโลยีดิจิทัลเป็นตัวขับเคลื่อนการเปลี่ยนแปลง และส่งเสริมให้เกิดการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นที่สร้างสรรค์ระหว่างภาครัฐและประชาชน นำไปสู่การพัฒนาประชาธิปไตยที่ยั่งยืนและสอดคล้องกับบริบทของสังคมไทยในยุคดิจิทัล ความสำคัญของการพัฒนานี้ไม่เพียงแต่จะส่งผลต่อการยกระดับคุณภาพของการปกครองเท่านั้น แต่ยังช่วยเสริมสร้างความเข้าใจและความร่วมมือระหว่างภาครัฐและประชาชน อันจะนำไปสู่การพัฒนาประเทศที่มีประสิทธิภาพและยั่งยืนในทุกมิติ ทั้งด้านการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม

เอกสารอ้างอิง

- เกื้อ เจริญราษฎร์. (2563). เสรีภาพการแสดงความคิดเห็นและการวิจารณ์ประมุขของรัฐ : ชวนดูมาตรฐานสิทธิมนุษยชนยุโรป.
- นพรัตน์ ชมภูณัฐและคณะ. (2563). แนวคิดของนักปราชญ์รัฐศาสตร์มูมมองประชาธิปไตย. วารสารสันติสุขปริทรรศน์, 1(2), 21-34.
- บุญญรัตน์ โชคบัณฑิตชัย. (2563). เสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นตามรัฐธรรมนูญประเทศไทย เปรียบเทียบกับรัฐธรรมนูญประเทศออสเตรเลีย. วารสารนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร, 13(1), 91-114.
- พระเทพปริยัติเมธีและคณะ. (2564). สิทธิและเสรีภาพทางการเมือง วิเคราะห์ตามแนวพุทธศาสตร์. วารสาร มจร มนุษยศาสตร์ปริทรรศน์, 7(2), 130-141.
- พระเนติธร มหาบุญญและคณะ. (2564). การศึกษาเปรียบเทียบหน้าที่นักปกครองในจักรกวัตติสูตรในพระพุทธศาสนาเถรวาทกับคัมภีร์หลุนอวี่ในศาสนาขงจื้อ. วารสารวิชาการสถาบันพัฒนาพระวิทยากร, 4(1), 82-92.
- พระมหาคณิต อโนมปัญญและคณะ. (2566). รัฐศาสตร์แนวพุทธศาสตร์. วารสารสหศาสตร์การพัฒนาสังคม, 1(1), 23-31.

- พระสุริยะ ศรีสุระ และ พรพิมล โพธิ์ชัยหล้า. (2565). ทศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของประชาชนไทยในศตวรรษที่ 21. วารสารพุทธปรัชญาวิวัฒน์, 6(1), 280-289.
- พัต ลวางกูร. (2556). อารมณ์ทางการเมืองในสาขาวิชารัฐศาสตร์และการเมืองไทย. วารสารสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร, 19(2), 287-312.
- เพ็ชรรัตน์ ไสยสมบัติ. (2562). พฤติกรรมการใช้สื่ออินเทอร์เน็ตในการศึกษา การติดตามข่าวสารและการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. รายงานสืบเนื่องจากการประชุมวิชาการระดับชาติSMARTS ครั้งที่ 9, 829-839.
- วีระศักดิ์ จินารัตน์. (2567). ผลกระทบของการใช้สื่อสังคมที่มีผลต่อความรอบรู้ทางการเมืองและการมีส่วนร่วมทางการเมืองของกลุ่มคนเจนเอเรชั่น Y และ Z ในประเทศไทย. วารสารศิลปการ จัดการ, 8(2), 547-563.
- สมาภรณ์ นวลสุทธิ และ สุจินดา พรหมขำ. (2566). การสร้างสรรค์การสื่อสารดิจิทัลในด้านความบันเทิงเพื่อการธรรมาภิบาลวัฒนธรรมการแสดงของประเทศไทย. วารสารวิชาการร้อยแก่นสาร, 8(11), 782-797.
- สุมาลี บุญเรือง และ พระอโณทัย กตปุญโญ (อُنเรือน). (2563). รัฐศาสตร์แนวพุทธ : วิเคราะห์เสรีภาพทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย. วารสารบัณฑิตศึกษาปริทรรศน์, 16(2), 30-41.
- อมรรัตน์ เปียงผาตั้ง และ อัญญาณี อาษา. (2563). การตื่นตัวทางการเมืองของพลเมืองยุคใหม่ในสังคมไทย. วารสารสังคมศาสตร์และศาสตร์รวมสมัย, 1(1), 29-39.